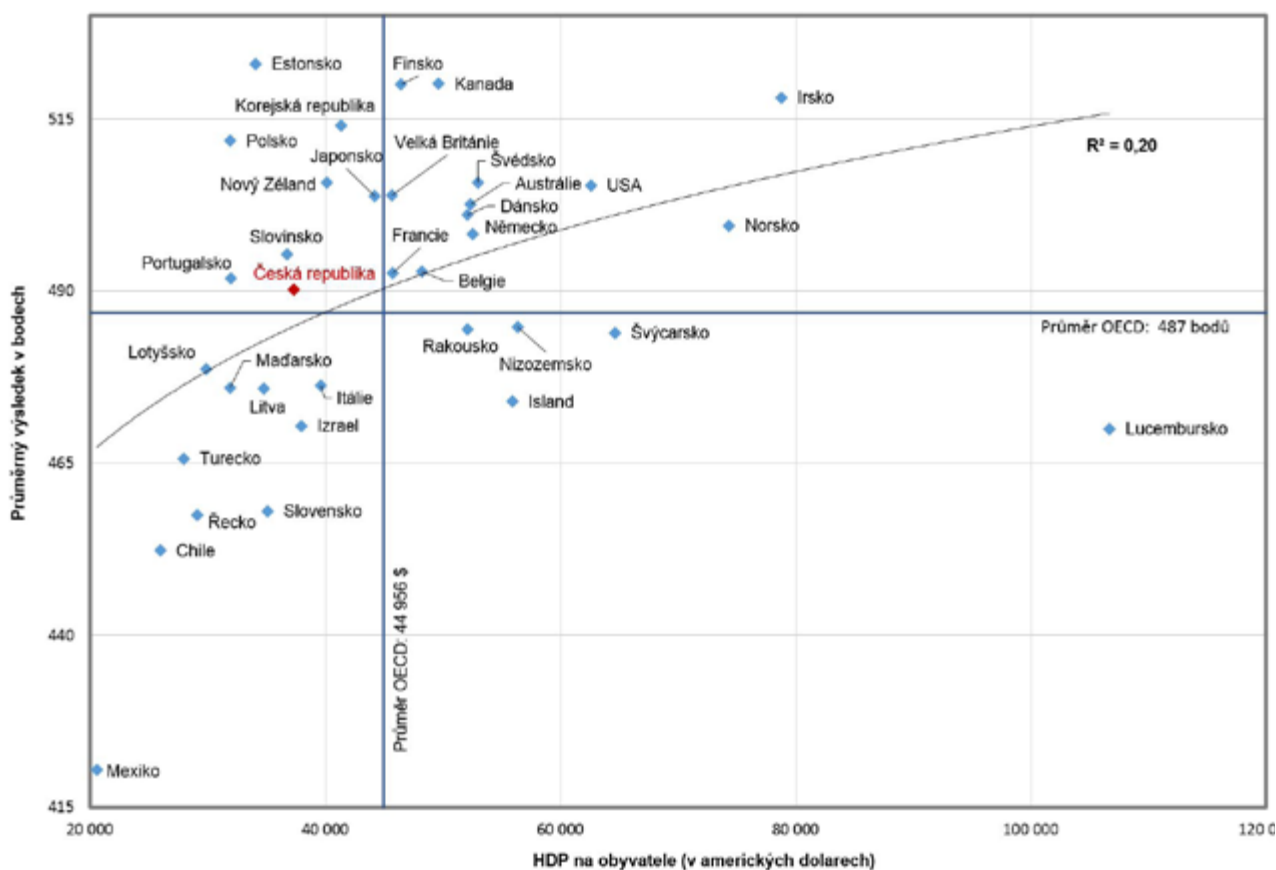

5 Vybrané faktory ovlivňující výsledky žáků

5.1 Ekonomický kontext

Hrubý domácí produkt (HDP) je indikátorem, který ukazuje na velikost finančních zdrojů v jednotlivých zemích. Vyjadřuje výkonnost ekonomiky a naznačuje investiční možnosti země, ovšem nikoliv jejich kvalitu. Graf na obrázku 5.1 ukazuje souvislost mezi výsledky zemí a výší HDP přepočtenou na jednoho obyvatele. Průměrná hodnota HDP všech zemí OECD z roku 2018 je téměř 45 000 amerických dolarů, HDP České republiky je 37 371 amerických dolarů. Podobnou hodnotu má HDP Slovinska, Itálie a Izraele. Svislá osa zobrazuje průměrný výsledek žáků zemí OECD v čtenářské gramotnosti z roku 2018. Země zobrazené nad regresní křivkou mají lepší výsledky, než by se z možných finančních zdrojů dalo očekávat. Pouze z údajů o výši HDP nelze určit, čím jsou způsobeny výsledky Estonska, Finska, Kanady, Polska nebo Koreje a dalších zemí, jejichž průměrné bodové skóre výrazně převyšuje očekávání.

Obrázek 5.1 Průměrný výsledek zemí OECD a hrubý domácí produkt na obyvatele (PISA 2018 – čtenářská gramotnost)

Upřesnění poskytne graf na obrázku 5.2, jenž ukazuje vztah mezi výsledkem zemí OECD ve čtenářské gramotnosti a jejich celkovými výdaji na vzdělávání jednoho žáka od 6 do 15 let věku. Průměrně se na něj vydalo v roce 2018 ve členských zemích OECD o něco víc než 89 000 amerických dolarů. V České republice to bylo téměř o 20 000 amerických dolarů méně, podprůměrných 69 143 amerických dolarů. Ukazuje se, že spolu se stoupajícími výdaji zemí na vzdělávání rostou i průměrné výsledky jejich žáků. Ovšem závislost úplně zobecnit nelze, protože například Lucembursko investuje do vzdělání svých žáků rekordních 208 500 amerických dolarů, avšak jejich výsledek ve čtenářské gramotnosti je statisticky významně pod průměrem zemí OECD. Naopak například Irsko má výdaje